

Írások és megemlékezések Sághy Marianne-ról

ELTE Bölcsészettudományi Kar
Középkori Történeti Tanszék
Budapest 2019

A kiadvány a „Színről színre” címmel
Sz. Jónás Ilona és Sághy Marianne
tiszteletére rendezett emlékkonferenciára készült

Összeállította
Bubnó Hedvig és Nagy Balázs

Az ELTE Bölcsészettudományi Kar Középkori Történeti Tanszéke tisztelettel meghívja

„SZÍNRŐL-SZÍNRE”

EMLÉKKONFERENCIA SZ. JÓNÁS ILONA ÉS
SÁGHY MARIANNE TISZTELETÉRE

Időpont

2019. szeptember 13., péntek

Helyszín

ELTE Bölcsészettudományi Kar,
Szekfü Gyula Könyvtár
1088 Múzeum krt. 6-8. I. em. 115.

Írások és megemlékezések Sághy Marianne-ról

Budapest 2019

Tartalom

SÁGHY MARIANNE: Teaching Philosophy Statement / 3

BAÁN IZSÁK OSB: Isten barátainak barátja. Elhunyt Sággy Marianne / 7

HEIDL GYÖRGY – PERCZEL ISTVÁN: In memoriam Marianne Sággy / 9

HEIDL GYÖRGY: A barát halála / 11

KLANICZAY GÁBOR: Marianne Sággy / 12

KLANICZAY GÁBOR: Sággy Marianne / 15

NAGY BALÁZS: Sággy Marianne / 18

NAGY LEVENTE: Emlékezés Sággy Marianne kollégánkra / 21

ROBERT G. OUSTERHOUT: Sággy tribute / 24

SZAKÁCS BÉLA ZSOLT: In memoriam Sággy Marianne / 25

URBÁN MÁTÉ: Megemlékezés Sággy Marianne-ról / 27

KÁLMÁN PEREGRIN OFM: Beszéd Sággy Marianne temetésén / 28

Marianne Sághy:

Teaching Philosophy Statement

My Teaching Objectives

If I had to summarize my teaching philosophy in three words, these were dialogue, democracy and debate; if this should be done in two words, it would be learning with love. During my thirty-years teaching career, I have been constantly striving to engage students in the great intellectual adventure of the humanities through open dialogue and debate. My ideal is active and engaged learning. My main objective in class is to make students realize the novelty of thought in different historical periods, combat commonplaces, make the familiar unfamiliar, and make the unfamiliar attractive and understandable. To reach this goal, I often ask “provocative” questions that turn accepted wisdom upside down – I always warn the students beforehand, however, that I will put highly unusual questions. I try to facilitate learning by providing students with a solid scholarly basis and a sound methodology and thus helping them to acquire the necessary skills to take control of and become active participants in their own learning. I always refer to cutting-edge scholarship in class, even if the students are beginners in the field. My emphasis on methodology has been stressed in the student evaluations of my courses, and my references to the world of research and innovation have been particularly and constantly appreciated by students – a memorable example is that of David Movrin (Ljubjana) who after having spent a year in the Institut für Klassische Philologie, Mittel- und Neulatein in Vienna University, he learnt in my class about the great discovery of new letters of Saint Augustine made by one of the professors of that Institute. He said he would have never thought that he had to come to Budapest to learn about new discoveries in Late Antique scholarship and that he was very grateful for that.

Learning, however, cannot be reduced to a rational process alone, it is also an emotional engagement: nobody can learn a subject that s/he

hates. Students often do not remember precisely what they had learned, but remember very precisely what they had felt when they learned. Learning in the humanities must have an emotional appeal that offers an intellectual and spiritual discovery contributing just as much to the progress of scholarship as to the building of the human personality and human society. The sense of awe and discovery is what I sought to implant in my students. Engagement should not be confused with subjective value judgement. Even if objectivity in scholarship remains a noble (often unrealizable) ideal, combating biased and commonplace views is a duty that I teach to my students. At the same time, I uphold the respect for national, religious and historical traditions as well as an ethical approach to the subject that we study. I try to create a very respectful, empowering and encouraging atmosphere in class so that every student feels that his/her opinions and contribution are important. I make special effort to ease oral expression (which is often difficult because we all speak English, not our mother tongue) and help students to get rid of their complexes. My aim is to create an environment in which students blossom. The student evaluations stress the good atmosphere in my classes.

My Teaching Practice

Teaching Late Antique and medieval history is at once a fascinating and challenging endeavour that involves both student and professor in interactive dialogue about historical events that happened in a distant past, and about theological- religious concepts that were formulated very long ago but are still relevant. My role is to enable students to obtain an historical context through which they can understand the motivations behind the decisions made by historical figures, critically evaluate those motivations, and assess the significance of the actions taken as they analyze the events themselves. My goal is to show that the study of history is a creative process based upon the analysis of historical evidence which results in a constructive conversation between the historian and the historical actors being studied.

Teaching at CEU is a challenging and variegated exercise. It is challenging to teach graduate students who come with precise research plans; to teach graduate students who do not have yet a well-formulated research project; and especially to teach graduate students coming from wildly different backgrounds and cultural baggage. In the past twenty-two years we experienced an immense technological progress with which we kept pace and a decline in Classical languages and Classical learning. Sources that were difficult of access a decade ago are now available online, but students come less well prepared to understand and interpret them. The transition from long hours spent with archival work to one click on wikipedia has its problems that we have to face. I strive to practice hands-on, on-the-spot teaching: I make a special point to show international students Late Antique and medieval material culture available in Hungary, and I assign topics during the Medieval Studies Department's field trip that are very well received by the class. I organize museum outings during term and in the field trip students practice scholarly communication about historical events and cultural monuments. One of the main problems of students is to speak in front of an audience. This could be helped, perhaps, if we could film and analyze student presentations – a better method than making comments that may sound as critical and thus are taken poorly by the students. I also think that students should leave their courses with skills that they will use in their everyday lives. These basic skills include problem solving and critical thinking, research and writing proficiency, and effective communication ability. I have designed all of my courses to include components that impart these skills. All of my upper division courses require research for papers and presentation, and students must also participate in group work. I am very committed to providing a learning environment that is both exciting and rigorous, one that empowers both student and teacher in pursuing learning. I devise various assessment strategies that allow me to fairly assess student learning regardless of the student's learning styles. Above all, I treat my students with the utmost respect, creating an environment where students feel safe to candidly discuss topics which they might otherwise be hesitant to address. This aspect of my work has been stressed by the student evaluations.

I mentor carefully my MA and PhD students, devote extra research time for them and give instant feedback to them. I encourage and support my students' conference participation, I discuss their project with them and comment on their work – Trpimir Vedris, Marijana Vukovic, Andra Juganaru, Johanna Rákos-Zichy and Igor Razum are the best examples of successful student progress and conference participation.

I encourage students to become teaching assistants, because this greatly helps them learn how to speak to audiences and how to present the gist of an argument. Students are empowered to take responsibility by preparing their own questions designed to promote class discussion as well as help other students learn by preparing and presenting short analyses of specific readings to begin class discussions or working together on research projects. I had wonderful teaching assistants in the past three years: I have learned a lot from them and I trust they did learn from me during our cooperation. We worked very well in synch and I was lucky that the teaching assistants replaced me when I had to be absent at conferences or for medical checkups due to my health condition.

I view teaching as inextricably linked with research scholarship. I emphasize new directions in research and organize international conferences and summer schools on cutting-edge topics, where I encourage students' participation. University education must go beyond simply passing on information. It should involve rigorous training in the methods of developing, analyzing, and communicating new knowledge. International cooperation and cooperation with local Hungarian institutions and research sectors are key factors in this process as well as in my teaching practice. This had been very favourably acknowledged by my students and colleagues alike – the summer school that I organized last year was so successful that we will repeat it this year. The conferences I organized were similarly very successful in student-faculty cooperation.

Baán Izsák OSB:

Isten barátainak barátja. Elhunyt Sághy Marianne

2018. szeptember 21-én, türelemmel és hittel viselt szenvedés után a menyeyi hazába költözött *Sághy Marianne*, az ELTE és a Közép-európai Egyetem tanára, a történelemtudomány kandidátusa, a Magyar Patrisztikai Társaság és a Magyar Hagiográfiai Társaság alapító tagja, az utóbbi elnöke.

Földi története befejeződött annak, aki élete nagy részét a történelemnek, azon belül Isten népe történetének szentelte. Itthon, a 80-as évektől Poitiers-ben és Oxfordban, majd Princetonban végzett tanulmányai során a késő antikvitás történetében kereste a nagybetűs Történetet, azt, hogy a gondviselés miként alakítja az európai népek történelmét emberi sorsonkon, vágynokon, gyarlóságokon keresztül. Számtalan tanulmányában és könyveiben sodró, lendületes stílusban, mai párhuzamokkal mutatott rá kultúra és vallás viszonyára, arra, hogy miként formálja a társadalom az egyén hitét, Istenhez vezető útját, s ez az út hogyan hat vissza a társadalomra. A történelem Ura, aki Marianne-t utolsó hónapjaiban a nagypéntek titkában kapcsolta magához, reményt adott neki arra, hogy a történelmet beteljesítő Feltámadottal is egy lehet.

Ezen a földön nem szól már az, aki a nyelv embere volt. Marianne-t úgy ismertem, mint aki nyelvtudásának és kiváló kommunikációs képességének köszönhetően Európában, de talán azon kívül is, mindenütt otthon érzi magát. Akár a Párizsi Magyar Kulturális Intézet vezetőjeként, akár később konferenciák, tanulmányutak részvevőjeként kapcsolatokat, hidakat épített emberek, kultúrák, nemzetek között. Kevés olyan embert ismerek, aki annyira tudott egyszerre magyar és európai lenni, mint ő. A magyarság történelmének, kultúrájának gazdagságát mindenütt a világon képviselte, terjesztette, ugyanakkor érdeklődő nyitottsággal, tisztelettel adott teret a környező országok és más európai nemzetek kincseinek. Tudós nő, aki ugyanúgy otthon van a költészetben és a zenében, mint a napi aktualitások és a gyakorlati problémák világában. Könnyed stílusú, humoros, dinamikus előadó volt, egyszerre szigorú és irgalmas tanár,

gondoskodó témavezető, kedves, megnyerő társasági ember. Olyan szabad lélek, aki ugyanazzal a bizalomkeltő mosollyal fegyverzi le a morcos római kalauzt és az isztambuli utcai árust, mint a hazai és a külföldi egyetemi élet prominens személyeit vagy épp világi és egyházi vezetőket. Remélhetem, hogy most már Isten csendjében fogadhatja be azt, amit az Atya készített neki.

S azt is remélhetjük, hogy a szentek társaságába érkezett ő, aki már a földön otthon volt a szentek világában. Az első szerzetesek, Antal, Reme-
te Szent Pál és Jeromos, az egyházatyák korának női alakjai, mint Melánia vagy Mónika, a keresztény Nyugatot olyannyira meghatározó Márton, Szent Móric, akiről egyik utolsó tanulmánykötete szól, az európai és a magyar középkor szentjei, mint Árpád-házi Pirooska nem csupán könyveinek, cikkeinek szereplői, hanem már itt, a földön égi társai, életét alakító patrónusok voltak számára. S amennyire szerette Isten égi barátait, annyira a szíven viselte Isten földi barátai, a magyarországi szerzetesek sorsát is. Szoros barátság fűzte egy-egy bencéshez, ferenceshez, jezsuitához, páratlan lelkesedéssel karolt fel minden kezdeményezést, amivel hozzájárulhatott a szerzetesi életforma, a szerzetesi hagyomány népszerűsítéséhez, szélesebb körben való megismertetéséhez. Halálával egy baráttal kevesebb lett a földön, s az Úr irgalmában bízva eggyel több az égben.

Új Ember, 2018. szeptember 30.

<https://www.magyarokurir.hu/hirek/isten-baratainak-baratja-elhunyt-saghy-marianne-elhunyt-saghy-marianne>

György Heidl – István Perczel:
In memoriam Marianne Sághy

It is with deep sadness and mourning that we announce the passing away of our friend and colleague Marianne Sághy, after a heroic fight with a terrible disease, on 21 September 2018. Marianne was a Member of the Council of the International Association of Patristic Studies and National Correspondent for Hungary of the Association. She held many other functions, too. She was Associate Professor at the Department of Medieval Studies, Central European University, and at the Department of Medieval and Early Modern Universal History, Eötvös Loránd University of Sciences, Budapest. Also, she filled the duty of the President of the Hungarian Hagiography Society. Her books include the Hungarian monographs *Versek és vértanúk: a római mártírkultusz Damasus pápa korában, 366–384* [Poems and martyrs: The Roman cult of martyrs at the time of Pope Damasus] (2003), *Isten barátai: Szent és szentéletrajz a késő antikvitásban* [Friends of God: Saints and hagiography in Late Antiquity] (2005), *Szent Márton, Krisztus katonája* [Saint Martin, soldier of Christ] (2018). Recently she published two edited volumes on *Pagans and Christians in Late Antique Rome* (2016 and 2017). Several others, on which she had been working until the last moment, such as an edited volume on Saint Eirene/Piroska (Piroska and the Pantokrator: Dynastic Memory, Healing and Salvation in Komnenian Constantinople, edited by Marianne Sághy and Robert G. Ousterhout, forthcoming) and a collection of essays on Saint Augustine (*Földi és égi szeretet. Tanulmányok Szent Ágoston Vallomásairól* [Earthly and Heavenly Love: Studies on the Confessions of Saint Augustine], 2019), are being edited and completed by her friends and colleagues.

In the person of Marianne, we have lost an eminent scholar of Late Antiquity, a person dedicated to patristic studies, a sharp-minded scholar of the saints' lives and a genuine hagiographer, who combined the best scholarly methodology with a deep personal attachment to her saints. Also, we have lost an able organiser, who did more than anybody else for

late antique and patristic studies in Hungary, for the study of hagiography, for a collaboration in these fields across disciplines, institutions and political camps in a deeply divided and antagonistic country. We also lost a dear and caring friend and a moving personality, who was equally sharp and kind to all, and who was always there when help was needed. Her scholarship and life were a happy blend of an enlightened scholar of the Kantian type and of a devout and deeply spiritual Catholic. In her last message, which she communicated to us via those who were caring for her in her last moment, she told us that she loved us all and asked us to remember only the good things from her dealings with us. This we always felt and knew, and so will we do.

It is with her own words, written in her last study on Saint Augustine, that we say farewell to her: ‘After conversion, everything changes. Death loses its sting: if one is able to love in God, death is not void and bitterness but fulfilment and calm. Conversion is liberation, setting up for the journey toward greater freedom. Walking on this way, Augustine is already able to look beyond himself. He does not love any more the perishable human being, but he loves in the risen Christ. He does not mourn himself but prays for his departed. He is happy to be together with them in the Church and beseeches God’s mercy, so that once he may enjoy together with them the light of the eternal brightness in the Kingdom of God.’

Megjelenés előtt az Association Internationale des Etudes Patristiques bulletinjében: *AIEP/LAPS Bulletin d’information et de liaison* 53 (2019).

Heidl György:

A barát halála

Sajnos, már csak posztumusz fog megjelenni Sághy Marianne tanulmánykötete Szent Ágoston *Vallomásairól*. Marianne már súlyos betegen válogatta ki, és küldte el nekem és a Kairosz Kiadónak a kötetbe szánt írásait. Gondosan a könyv elejére helyezte el a „Redite ad cor: A barát halála Szent Ágoston *Vallomásaiban*” című tanulmányát. Ezzel személyesen üzent nekünk, barátainak, kollégáinak, szeretteinek.

„A Vallomások Ágoston életén és érzésein keresztül a lélek útját mutatja be a bűnbeeséstől az üdvözülés lehetőségéig. A mű szerkezeti felépítésében a barát halála a bűnös lélek vergődését, elesettségét, boldogtalanságát, a bűnbeesettség állapotát illusztrálja. Ágoston önmagát szereti barátjában, uralni akarja gondolatait, uralkodni akar fölötte. Nem is veszi észre a másikat, mintha nem is érdekelné, ki ő, mi lakik benne, csak az, hogy szeresse Ágostont és elfogadja barátságát. Amikor barátját elragadja tőle a halál, önmagát siratja. Az értetlenség lesz úrrá rajta: nem érti barátja viselkedését halála előtt, nem érti önmagát barátja halála után. A halandó szeretete Isten nélkül a halálba vezet.

A megtérés után mindez megváltozik. A halál elveszti fullánkját: ha az ember képes Istenben szeretni, a halál nem üresség és keserűség, hanem kiteljesedés és megnyugvás. A megtérés felszabadulás, elindulás a nagyobb szabadság felé vezető úton. Ezen az úton Ágoston már képes kinézni önmagából. Már nem a mulandó embert szereti, hanem a feltámadt Krisztusban szeret; nem önmagát gyászolja, hanem imádkozik halottaiért. Örül, hogy együtt vannak az Egyházban és könyörög Isten irgalmáért, hogy egykor majd együtt élvezhessék az Örök Világosság fényét a Menynyek Országában.” (Sághy Marianne)

<https://heidlgyorgy.com/2018/09/24/a-barat-halala/>

Gábor Klaniczay:

Marianne Sággy

Our friend and colleague Marianne Sággy, associate professor at the Department of Medieval Studies, CEU, and at the Department of Medieval and Early Modern Universal History, ELTE, Budapest; President of the Hungarian Hagiography Society, passed away, after several years of heroic fight with her illness, on 21 September, 2018.

Marianne Sággy graduated at ELTE in 1985, in History and French. Her academic interest turned initially to the history of late medieval France. She spent several months at the Centre d'Études Supérieures de Civilisation Médiévale in Poitiers. She wrote her MA Thesis on *Pierre Dubois' plan for the recovery of the Holy Land in 1306*, and her D. Phil. Thesis on *Political Dreams in Late Medieval Europe: Philippe de Mézières and the Reformation of Christendom*. In 1986–87 she was among the first group of junior scholars who could study a year in Oxford with the stipend of the Soros Foundation. In 1989 she was admitted with a PhD scholarship to Princeton University, where she studied with Natalie Zemon Davis and Peter Brown. Under the direction of the latter she turned to the study of Late Antiquity and defended her PhD with a thesis on *Patrons and Priests: The Roman Senatorial Aristocracy and the Church, A.D. 355–384* in 1998.

She started teaching at the Department of Medieval Universal History, at ELTE in 1985, a teaching activity she continued till the present. In 1993 she became a founding member of the Department of Medieval History at CEU, which became her principal workplace. In the past two and half decades she worked as an imaginative and dedicated teacher, directing the work of several dozens of MA and PhD students, and caring about their subsequent academic careers. Her academic services included the organization of workshops, large international conferences (among others on *Pagans and Christians in Late Antique Rome* in 2012, *Piroska and the Pantokrator: Dynastic Memory, Healing and Salvation in Komnenian*

Constantinople in 2015, *Saints of Rome. Diffusion and Reception from Late Antiquity to the Early Modern Period* in 2017).

Her work as a scholar of late antique and medieval cult of saints and religious culture was internationally recognized, presented at a large number of international conferences, several authored or edited books, source editions and around 60 scholarly studies, not only with a thorough research material but also written with a care for style. Her books include the Hungarian monographs *Versek és vértanúk: a római mártírkultusz Damasus pápa korában, 366–384* [Poems and Martyrs. The Roman Cult of Martyrs in the Time of Pope Damasus] (2003), *Isten barátai, Szent és szentéletrajz a késő antikvitásban* [The Friends of God. Saints and Hagiography in the Late Antiquity] (2005), *Szent Márton, Krisztus katonája* [Saint Martin, Soldier of Christ] (2018). Among the collaborative volumes she has edited two volumes on *Pagans and Christians in Late Antique Rome: Conflict, Competition and Coexistence in the Fourth Century* (with Michele R. Salzman and Rita Lizzi Testa, 2015) and *Pagans and Christians in the Late Roman Empire: New Evidence, New Approaches* (with Edward M. Schoolman 2017) should be mentioned; two other volumes are forthcoming in June 2019: *Piroska and the Pantokrator, Dynastic Memory, Healing and Salvation in Komnenian Constantinople* (with Robert Ousterhout) and *A Rózsaregény. kontextus, üzenet, recepció*. Upon these volumes she kept on working till the last moment. Her French translation and bilingual edition of Pierre Dubois, *De la récupération de la Terre Sainte* also appeared after her death, in 2019.

Beside her own research she dedicated much energy in making known in Hungary the most up-to-date results of international scholarship in patristics, hagiography and medieval studies. She translated to Hungarian two books by Peter Brown (*The Cult of the Saints; Augustine of Hippo: A Biography*), one by Robert A. Markus (*Saint Gregory the Great and his Age*), and one by Pierre Riché (*Éducation et culture dans l'Occident barbare*). Her mediation of scholarship was also active in the other direction, in making known Hungarian research results and the work at CEU Medieval Studies on the international scene. Among others, she invested much energy in organizing the French translation and publication of the monography on Saint Margaret of Hungary by Viktória Hedvig Deák. She participated in the editorial

board of the *Annual of the Department of Medieval Studies*, and the *Hungarian Historical Review*. Between 1999 and 2003 she served as the academic secretary of Hungarian Cultural Institute in Paris – a mission that enabled her subsequently to develop the contacts of CEU and ELTE with French universities and research centers. She was also very active in collaborating with Italian colleagues and research centers. Both these scholarly milieus were welcome additions to the mostly Anglo-Saxon and German networks CEU has been integrated in. Her participation in the work of Hungarian Society for Patristics since 2001, and her foundation of Hungarian Hagiography Society (closely cooperating with Croatian, Italian, French and American colleagues) since 2016, were also serving these goals.

In the person of Marianne Sághy CEU Medieval Studies have lost a beloved friend and colleague whose cheerful presence at departmental field trips and everyday discussions will be sorely missed by students and faculty. More than this, CEU and the Hungarian academic community is mourning the tragic, premature death of a talented, internationally active scholar, fully engaged in new, promising individual and collective research projects, promoting scholarship among students, colleagues, and the broader public. We preserve fondly her memory.

Annual of Medieval Studies at CEU, vol. 25 (2019), 133–135.

Sághy Marianne-t, a Közép-európai Egyetem Középkortudományi Tanszéke és az ELTE Közép- és Kora Újkori Egyetemes Történeti Tanszéke oktatóját, a Magyar Hagiográfiai Társaság elnökét fiatalon, 57 éves korában ragadta el a súlyos betegség.

34 évvel ezelőtt ismerkedtünk meg, végzős diák volt, amikor 1984-ben elkezdtem tanítani az ELTE Bölcsészkar Középkori Egyetemes Történeti Tanszékén. Már akkor rácsodálkoztam magabiztos ítéletére, temperamentumára, kritikai érzékére, önállóságára. Hamar kiderült, hogy szenvedélye – a középkor szeretetén túl – a francia kultúra iránti rajongás, ebben mindketten osztoztunk. Nem csupán közös tanárainktól, H. Balázs Évától és Sz. Jónás Ilonától kapta ezt örökbe, hanem további szerencsés lehetőségei voltak arra, hogy már fiatalon hosszabb időt tölthetett Franciaországban. Egyetemistaként több hónapon át Poitiers-ben kutatott a Centre d'Études Supérieures de Civilisation Médiévale ösztöndíjasaként. Díjnyertes diákköri dolgozata, szakdolgozata, bölcsészdoktori disszertációja a francia késő-középkor két politikai írójáról szólt.

Miután végzett, tudományos továbbképzési ösztöndíjasként tanítani kezdett az ELTE Középkori Egyetemes Történeti Tanszékén, majd további külföldi tanulmányokba kezdett: 1986–87-ben a Soros Alapítvány ösztöndíjasaként egy évet tanult és kutatott Oxfordban, 1989-ben pedig PhD-ösztöndíjjal a princetoni egyetemen kezdte meg doktori tanulmányait. Itt találkozott az amerikai történettudomány két kiemelkedő képviselőjével, Natalie Zemon Davisszel és Peter Brownnal. Az utóbbi tanítványaként érdeklődése a késő antikvitás felé fordult, e témakörből készítette a IV. századi római mártírkultusról szóló értekezését, amit 1998-ban védett meg.

1993-ban tagja lett a CEU Medieval Studies akkor alakult tanszékének, és ez lett fő munkahelye az elkövetkező negyedszázadban, miközben továbbra is tanított az ELTE-n is. A CEU a kilencvenes évek meghatáro-

zó élménye volt: kitágult körülöttünk a világ, minden egyetemi szeminárium egy kis nemzetközi workshopra hasonlított, világhírességek jöttek előadni, sorra szerveztük a kisebb-nagyobb konferenciákat – Sághy Marianne aktív résztvevője volt mindennek. A CEU-n szerzett tapasztalataira támaszkodva, 1999-ben egy kitűnő tervvel megpályázta és elnyerte a párizsi Magyar Intézet tudományos titkári pozícióját, és öt éven át nagy odaadással bonyolította a francia–magyar tudományos és kulturális együttműködést, nem feledkezve meg arról sem, hogy ebben két egyeteme, a CEU és az ELTE, és választott szakterülete, a középkortudomány is megkapja a méltó helyét. Párizs után pedig visszatért Budapestre és tapasztalatban, kapcsolatban, tudásban gyarapodva folytatta az egyetemi oktatást.

Sághy Marianne tudományos munkássága a késő-antik szentkultusz, és általában a középkori vallás- és kultúrtörténet területére terjedt ki. Nemzetközileg elismert szakértőként számos konferencián tartott előadást, ő maga is rendezett nagyszabású tudományos összejöveteleket, több mint hatvan tanulmánya jelent meg folyóiratokban, tanulmány-kötetekben, s ezekről nemcsak az mondható el, hogy alapos kutatómunkán alapulnak, hanem az is, hogy nagy gondot fordított arra, hogy jó stílusban, élvezetes olvasmányként tálalja a történeti problémák újszerű megközelítését – erről a *Rubiconba* írt cikkei is tanúskodnak. Három monográfiája: *Versek és vértanúk: a római mártírkultusz Damasus pápa korában* (2003), *Isten barátai. Szent és szentéletrajz a késő antikvitásban* (2005), és a halála előtt néhány nappal megjelent *Szent Márton, Krisztus katonája* (2018). Két jelentős angol nyelvű, általa szerkesztett tanulmánykötet foglalkozik a késő antik Róma pogány és keresztény világával (*Pagans and Christians in Late Antique Rome* – 2016 és 2017). További, általa szerkesztett kötetek is megjelenés előtt állnak, például egy konferencia-anyag a középkori francia irodalom gyöngyszeméről, a Róza-regényről vagy egy Isztambulban, idén rendezett konferencia tanulmányai Szent Piroskáról, Szent László lányáról és a Pantokrator kolostorról – de betegsége miatt nem tudott részt venni az általa szervezett konferencián. Betegségében az utolsó pillanatig, maradék energiájával próbálta elrendezni félbemaradt munkáit, eleget tenni elkötelezettségeinek.

Saját kutatásai mellett Sághy Marianne igen sokat foglalkozott a nemzetközi hagiográfiai és patrisztikai kutatás legújabb eredményeinek magyarországi, és a hazai kutatók műveinek külföldi megjelentetésével, népszerűsítésével. Lefordította magyarra mestere, Peter Brown két könyvét (*A szentkultusz; Szent Ágoston élete*), Robert Markus monográfiáját Nagy Szent Gergelyről, Pierre Riché könyvét a kora-középkori Nyugat iskoláiról, és több fontos középkori szent-legendát és forrás-szöveget. Részt vett az *Annual of the Department of Medieval Studies*, és a *Hungarian Historical Review* szerkesztésében. 2001 óta aktívan bekapcsolódott a Magyar Patrisztikai Társaság munkájába. 2016-ban megalapította a Magyar Hagiográfiai Társaságot. Ez a társaság a hasonló témával foglalkozó olasz és horvát tudományos társaságokkal együttműködve 2017 szeptemberében a római Magyar Akadémián nagyszabású nemzetközi konferenciát szervezett Róma szentjeiről.

Halála nagy veszteség a magyar középkorkutatásnak. De mindez eltörpül az emberi veszteség mellett: baráti nyíltságára, segítőkészségére, személyes hangvételére, kitörő vidámságára, ironikus megjegyzéseire, szenvedélyes vitakedvére, különleges lényére emlékezni fognak barátai, kollégái, tanítványai.

Rubicon, (29) 2018, 10, 75.

Nagy Balázs: Sághy Marianne

Sághy Marianne több helyen tanult és dolgozott élete során, de az ELTE-től és az ott folyó történelemoktatástól sosem szakadt el. A Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban megszerzett érettségi után az egyetem francia-történelem szakán tanult, és már kezdettől fogva a középkor iránti érdeklődése határozta meg a pályáját. Sz. Jónás Ilona és H. Balázs Éva közeli tanítványaként figyelme a késő középkori francia civilizáció felé fordult. Még egyetemista volt, amikor több hónapot töltött a poitiers-i Centre d'Études Supérieures de Civilisation Médiévale-ban, majd 1985-ben kiemelt első díjat szerzett az OTDK-n a 14. századi francia szerzőről, Pierre Dubois-ról írt dolgozatával. 1986–1987-ben a Soros Alapítvány első angliai ösztöndíjasai között volt, egy évet tanult és kutatott Oxfordban. 1985-ben tudományos továbbképzési ösztöndíjasként kezdett tanítani az akkori nevén Középkori Egyetemes Történeti Tanszéken, amelynek élete végéig munkatársa is maradt. 1989–1993 között Natalie Zemon Davis és Peter Brown tanítványaként a Princetoni Egyetem doktori ösztöndíjasa volt az Egyesült Államokban. Peter Brown hatására ekkor indultak meg a késő antikvitásra vonatkozó kutatásai. Az ezek eredményeként született *Patrons and Priests: The Roman Senatorial Aristocracy and the Church, A.D. 355–384* című doktori disszertációját 1998-ban védte meg Princetonban, majd ugyanebben az évben Magyarországon kandidátusi fokozatot szerzett.

Sághy Marianne 1993-ban a Közép-európai Egyetem Középkortudományi Tanszékének oktatója lett, de kapcsolata az ELTE-vel ezután sem szakadt meg: folyamatosan részt vett a tanszék életében, az oktatásban, és rendszeresen vállalt szakdolgozati témavezetést is. 1999–2003 között a Párizsi Magyar Intézet tudományos titkáráként dolgozott, ebben a minőségében igyekezett előmozdítani a francia-magyar tudományos és kulturális kapcsolatokat. Marianne szervező és intézményteremtő tehetsége jól megmutatkozott a közreműködésével 2001-ben alapított Magyar Patrisztikai Társaság, majd a 2016-ban létrejött Magyar

Hagiográfiai Társaság működésében. Ez utóbbinak egyben alapító elnöke is volt.

Sághy Marianne mindezek mellett jó tollú és termékeny szerző, fontos munkák fordítója és komoly tudományos értekezések írója is volt. A tudományos népszerűsítő cikkektől kezdve igen bőséges a nevéhez fűződő írások sora. Lefordította Peter Brown *A szentkultusz* (1993) és *Szent Ágoston élete* (2003) című biográfiáját, Robert Markus *Nagy Szent Gergely és kora* (2004) című kötetét, valamint Nagy Szent Gergely pápa *A lelkipásztor kézikönyve* (2004) címen ismert írását és Salernói János *Szent Odó életrajzát* (2009), illetve Ádám Anikóval együtt Pierre Riché fontos könyvét (*Oktatás és művelődés a barbár Nyugaton, 6–8. század*). Monográfiái sorát a *Versek és vértanúk: a római mártírkultusz Damasus pápa korában, 366–384* című kötet nyitotta 2003-ban, majd folytatta a sort jól ismert munkája, az *Isten barátai, Szent és szentéletrajz a késő antikvitásban* című könyve 2005-ben. Kollégáival együtt szerkesztett kötete *Pagans and Christians in Late Antique Rome: Conflict, Competition, and Coexistence in the Fourth Century* 2016-ben jelent meg a Cambridge University Press kiadásában, majd a következő évben a *Pagans and Christians in the Late Roman Empire: New Evidence, New Approaches (4th-8th centuries)* című kötet a Central European University Pressnél. Legutóbbi kötete, szeretett szentjéről, Tours-i Szent Mártonról szóló írása (Szent Márton – Krisztus katonája, 2018) alig néhány héttel halála előtt jelent meg, és más munkáinak a megjelenése a közeljövőben várható.

Sághy Marianne a középkori szentek kultuszának és a késő antikvitásnak elkötelezett kutatója, emellett pedig nagyhatású szerző és egyben lelkes tanár is volt. Hazai és külföldi tanítványainak sokasága, és mindazok, akiknek ő volt a doktori témavezetője tanúsíthatják, hogy milyen elhivatottan támogatta őket, és adta tovább a középkori történelem kutatásának izgalmas örökségét. Megvolt benne az az adottság, hogy a kezdő egyetemistáktól a tudós közönségig mindenkit magával tudott ragadni megszólalásaival. Soha nem tekintette unalmas, lezárt, érdektelen kérdésnek azt, amivel foglalkozott, és erről meg tudta győzni hallgatóságát és az olvasóit is. Aki találkozott vele, hallotta hangját, nevetését, vagy olvasta írását, az soha nem fogja elfelejteni alakját. Marianne pedig hite szerint most már közelebb van szeretett szentjei köréhez.

Emlékét fogják őrizni a könyvei is, melyeket utolsó rendelkezésével a tanszéki könyvtárra hagyott.

A Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történeti Tanszék nagy szomorúsággal búcsúzik Sággy Marianne-tól.

Megjelent az ELTE Bölcsészettudományi Karának honlapján 2017. szeptember 24-én. <https://www.btk.elte.hu/content/in-memoriam-saggy-marianne.t.3461>

Nagy Levente:

Emlékezés Sághy Marianne kollégánkra

„Köszí mindent, jó barátok voltatok, szeretlek titeket és a legjobbkat kívánom nektek!” Sághy Marianne búcsúzó sorai ezek. Én persze, mint nyughatatlan lélek, azonnal tiltakoztam:

Marianne, ne add fel, gyógyulj meg! Mert ebben az országban, ebben a szakmában semmit nem lehet feladni, az utolsó fordulóig harcolni kell minden érték megmentéséért, és mindenkiért, aki megérdemli, hogy harcoljanak érte!

Marianne is küzdött, még az utolsó napokban is sorra küldözgette befejezett kézíratait, szerkesztett köteteit a kiadóknak, szerkesztőknek, *exegit monumentum aere perennius*. Emellett nagydoktori pályázatot akart beadni, még az utolsó napokban is lázasan gyűjtötte, kereste, kutatta idézőit.

Minden bizonnyal meg is érdemelte volna a nagydoktori címet, hiszen markáns szakmai-tudományos életutat, karriert hagyott maga mögött:

1961-ben született Budapesten, 1979 és 1985 között az ELTE történelem–francia szakára járt, szakmai-tudományos fejlődését, kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerét külföldi ösztöndíjakkal alapozta meg (Oxford University, 1986–1987; Princeton University, 1989–1993; párizsi Magyar Intézet tudományos titkára, 1999–2003). 1985-től az ELTE, 1993-tól a CEU oktatójaként lelkes hallgatók generációval ismertette meg a középkori egyháztörténet, társadalomtörténet és a hagiográfia módszereit. *Patrons and Priests: The Roman Senatorial Aristocracy and the Church, A.D. 355–384* című doktori disszertációját 1998-ban védte meg Princetonban, ugyanebben az évben szerzett Magyarországon kandidátusi fokozatot is, 2010-ben az ELTE Bölcsészettudományi Karán habilitált.

A Catena sorozatban megjelent két alapvető magyar nyelvű könyvében (*Versek és vértanúk. A római mártírkultusz Damasus pápa korában, 366–384*. Budapest, 2003; *Isten barátai. Szent és szentéletrajz a késő antikvitásban*. Budapest, 2005) bámulatos élenkséggel elevenednek meg a késő antik mártírok,

szent emberek, Remete Szent Antal és Szent Pál története, Damasus pápa talán nem is olyan mesterkélt epigrammái, amelyeket a nyárlőrinci autóbalesetben idén nyáron tragikusan elhunyt Bartók Gertrúd fordított magyarra Rihmer Zoltánnal együtt.

Utolsó monográfiája (*Szent Márton: Krisztus katonája*, Szombathely, 2018) nem sokkal halála előtt jelent meg, jó érzékkel elemzi benne kedvenc szentje, az alattomos démonokkal hadakozó hiteles szent ember életrajzát. Másik kedves szentjéről, Szt. Ágostonról szóló posztumusz tanulmányainak megjelenését, a tanulmányok sorai mögött lappangó, barátainak szóló utolsó üzeneteit minden bizonnyal bánatos gyásszal egyes kíváncsisággal várják mindazok, akik ismerték és szerették őt.

2012-ben és 2013-ban nagy sikerű konferenciákat rendezett hazai és külföldi barátaival pogányokról és keresztények szerteágazó kapcsolatairól a mindmáig számtalan titkot rejtő késő antik időszakban, Rómában, Budapesten és Pécsen: *Pagans and Christians in Late Antique Rome: Conflict, Competition, and Coexistence in the Fourth Century*, Cambridge, 2016; *Pagans and Christians in the Late Roman Empire: New Evidence, New Approaches (4th-8th centuries)*, Budapest, 2017.

A CEU színeiben a PTE Régészet Tanszékével közösen szervezett sikeres 2013. évi konferencia után – *Luminosus Limes* címmel – két nem kevésbé sikeres nyári egyetemet szervezett hangulatos balatoni és pécsi kirándulásokkal 2014-ben és 2015-ben. 2016 és 2018 között a Magyar Hagiográfiai Társaság alapítójaként és első elnökeként intenzíven foglalkozott a számára legkedvesebb szentek kultuszával.

Nem csak a késő antikvitás történetének kutatásában kulcsszerepet játszó alapművek lefordításában szerzett elévülhetetlen érdemeket (Peter Brown: *A szentkultusz*, 1993; *Az európai kereszténység története*, 1995; *Szent Ágoston élete*, 2003; Robert Markus: *Nagy Szent Gergely és kora*, 2004; Pierre Riché: *Oktatás és művelődés a barbár nyugaton, 6–8. század*, Ádám Anikóval együtt). Fáradhatatlanul hirdette és reklámozta a pécsi ókeresztény világörökségi helyszín értékeit is az angolszász tudományos világban, Kaliforniától Új-Zélandig.

Sághy Marianne szívesen vett részt a Magyar Patrisztikai Társaság rendezvényein, amely társaságnak 2001-ben alapító tagja, több ízben elnök-

ségi tagja is volt. Együtt nevettünk, együtt iszogattunk vele a társaság kecskeméti konferenciáin, kulcsszerepet játszott a 2012. évi tihanyi és a 2014. évi esztergomi konferencia szervezésében, a konferencia kötetek szerkesztésében is.

Marianne éveken át nyugtatott minket: Ő már meggyógyult, ő már nem rákos... Versenyt futott a halállal, és mi egy-egy pillanatra, vele együtt, az Ő kedvéért elhittük, hogy csakugyan versenyt lehet, versenyt kell futni a halállal...

Megemlékezés a Magyar Patrisztikai Társaság facebook oldalán

<https://www.facebook.com/patrisztikaitarsasag/>

Robert G. Ousterhout:

Sághy tribute

In 2015, Marianne Sághy invited me to Budapest to participate in a symposium on ‘Piroska and the Pantokrator,’ which initiated the process that ultimately led to the publication of this volume. My response at the time was to wonder if I had anything new to say, so I told her I’d be happy to speak, but that I hoped she wasn’t planning a publication. Well, not only was she able to convince me to push my research further (and to write the chapter included here), she was also able to convince me to join her as co-editor of the volume. Indeed, it was the unique, persuasive powers and diligence of Marianne that brought this volume into being. As the other contributors will attest, none of us was able to say no when confronted by her infectious enthusiasm.

Alas, Marianne did not live to see *Piroska and the Pantokrator* in print, and one of her final requests of her friends was to see the volume through publication when she was no longer able to do so herself. It is thus our hope that this collection of essays will stand as a lasting tribute to our colleague and friend, Marianne Sághy. It was an honor and a pleasure to collaborate with her on this, her final scholarly project.

May her memory endure.

Megjelenés előtt a következő kötetben: *Piroska and the Pantokrator, Dynastic Memory, Healing and Salvation in Komnenian Constantinople*. Eds. Marianne Sághy and Robert Ousterhout. CEU Press.

Szakács Béla Zsolt:

In memoriam Sággy Marianne

Hónapokig hiányzott az a hang e hasábokról, amelyet korábban megszokhattak az *Artmagazin* olvasói: Sággy Marianne-t egy ideje súlyos betegség gátolta abban, hogy újabb ragyogó kiállításokat látogasson és azokról szípkázó beszámolókat írjon. Utolsó ide szánt írásának megjelenését pedig már nem élhette meg.

2012 óta jelentek meg itt írásai, egyre sűrűbb ütemben, az utóbbi időben 3–4 is évente. A témakör elképesztően széles: a római császárságtól III. Napóleon Második Császárságáig, az 1200 éves Nagy Károlytól a 700 éves IV. Károly cseh királyig, az arany Bizáncból a keleti sivatagokig, a sárkányfogveteménytől egy oszmán külügyminiszter karikatúráig. Mindennek fókuszpontjában a középkor és annak szentjei: Szent Márton, Szent Mór és a sivatagi atyák álltak. Ahogy tavaly karácsonykor itt megjelent írásában Bingeni Szent Hildegárdról írta, de akár saját magáról is mondhatta volna: „hihetetlen alkotóerő lakozott benne”. (2017/9) Volt honnan merítenie. Az ELTE történelem és francia szakán végzett, ahol érdeklődését a késő középkori francia kultúra keltette fel. Egyike volt azon fiatal magyaroknak, akik részt vehettek a poitiers-i Centre d’Études Supérieures de Civilisation Médiévale nyári egyetemén, ahová nemrég vendégtanárnak hívták vissza. Tagja volt annak a legendás oxfordi évfolyamnak, amely elsőként élvezhette a Soros Alapítvány támogatását 1986–87-ben. Doktori tanulmányait a princetoni egyetemen végezte a késő antikvitás és a kora középkor professzora, Peter Brown irányítása alatt. Tanított az ELTE-n és a Közép-európai Egyetemen, emellett 1999–2003 között a Párizsi Magyar Intézet tudományos titkáráként működött. Utolsó kutatói ösztöndíját Isztambulban arra használta, hogy a Szent László lányából bizánci császárnévá és szentté lett Piroska/Eiréné személye köré szervezzen rangos nemzetközi konferenciát. Ezen azonban ő maga már nem tudott részt venni.

Akármerre járt a világban, csodálatos érzéssel talált rá a legizgalmasabb témákra. De mindezt nem tartotta meg magának, hanem tékozló bőkezűséggel osztotta meg: így küldött a holland Hertogenboschtól Nürnbergben át Isztambulig, Szombathelytől Tours-ig mindenhol, de leggyakrabban mégis a szívének oly kedves Párizsból vibráló jelentéseket a legelképesztőbb kiállításokról. Tudós volt, és beszámolóit művészettörténetészeket megszégyenítő tájékozottsággal és nyitottsággal, ugyanakkor határozott egyéni véleménnyel és értékítélettel fogalmazta. De aki olvasta cikkeit, abban a legmaradandóbb élményt azok stílusa kelthette: számára a tudomány minden volt, csak nem száraz. Kiállítási beszámolóit intellektuális kalandozások, amelyeket évekkel a tárlatok bezárása után is érdemes újraolvasnunk.

Sághy Marianne nem ír többet az *Artmagazin*-ba. 2018. szeptember 21. óta kedves szentjei számára fogalmazza a túlvilági események híradásait.

Artmagazin, No. 108, 16 (2018/7), 30.

Urbán Máté:

Megemlékezés Sággy Marianne-ról

Sággy Marianne, mint egy igazi angol lady Oxfordból. Nem véletlenül, hiszen többek között Oxfordban is tevékenykedett, mint ösztöndíjas kutató. De megfordult Princetonban, a párizsi és a poitiers-i egyetemeken. Marianne igazi jelenség volt, akinek stílusa, humora, eleganciája, habitusa felejthetetlen. A szemináriumokon nem magoltatott, hanem gondolkodásra és vitára ösztönözte a hallgatókat, és azt is elfogadta, ha valaki nem értett egyet vele. Értékrendjében a tudomány és a kultúra terjesztésének hivatása és a keresztény erkölcsök játszották a legfőbb szerepet. Munkáját szenvedéllyel végezte. lelkesedése senkit sem hagyott közömbösen. Hallgatóinak nem csak mentora volt, hanem barátja, lelki társa. „Kívánczik, sőt emésztődik lelkem az Úrnak tornácai után; szívem és testem ujjongnak az élő Isten felé.” (Zsolt. 84.3)

<https://www.facebook.com/mate.urban.589>

Kálmán Peregrin OFM:

Beszéd Sághy Marianne temetésén

Circumdede runt me gemitus mortis... Venite exultemus Domino – énekeltük, kedves Testvérek, a temetési szertartás kezdetén, Marianne testvérünk koporsója mellett. Különös kettősség ez: a halál kínjai közepette is örvendezésre hív az egyház, ami bizonyára sokaknak furcsa, olyannyira furcsa, hogy a magyar szertartáskönyvbe sem merték betenni ezt az ősi imarészletet. Pedig örvendeznünk kell az Úrnak itt, a ravatalozóban is, mert mi nem a sír felől látjuk a jövőt, hanem a feltámadás felől a sírhelyet, ez az újszövetségi helyzetváltoztatás az, amely felülírja az evilági szemléletet.

Circumdede runt me. Marianne-t földi életében körülvették szülei, családtagjai, barátai, tanítványai, kollégái és sok-sok ismerőse. Ő ezekben a kapcsolatokban élt, mert szerették és szerethetett, irányított és irányították, nevezhetett és nevetésre deríthetett. Haldokló ember még nem dedikált nekem könyvet, ő ezt tette, ilyen volt. Ha meglátta a másikat vagy beleszeretett egy szép ügybe, magát elfeledve és felülmúlva csak a másikra figyelt. Most mi is, tőle tanulva, magunkról elfeledkezve, érte imádkozunk, hogy Isten írja be nevét az Élők Könyvébe.

Circumdede runt me. Körülvették a szentek. Ágoston és Ambrus, Benedek és Gergely, Márton és Ferenc... Kutatta titkukat, eltanulta lelkiségüket, amit egy-egy korunkbeli jelenséggel érzékletesen kapcsol össze, és így minket is egészen közel vitt ezekhez a nagy atyákhoz, őket pedig életünk részévé tette. Könyveinek talán ez a legelevenebb ereje. Egy alkalommal megszervezte, hogy a katakombákban misézzek. *Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Corneli, Cypriani, Laurentii, Chrysogoni, Ionnis et Pauli, Cosmae et Damiani...*, recitáltam ott, a sírhelyek mellett felállított oltárnál a római kánon sorait, és megéreztem, ezek a távoli alakok és sorok a misében milyen közeliékké lesznek. Ma is, amikor e részt imádkozom, egybeér számomra az egyház múltja és jelene. Ezt neki köszönhetem. *Subvenite, Sancti Dei, occurrite, Angeli Domini, suscipientes animam eius, offerentes eam in conspectu*

Altissimi! – Jöjjetek, Isten szentjei, siessetek elébe, Urunk angyalai, fogadjatok az ő lelkét, és vigyék őt a Fölséges színe elé!

Circumdede runt me gemitus mortis. Félévvel ezelőtt aztán körülvették őt a halál kínjai. Láttuk, miként fogy el, miközben küzdött az élettel, szembenézett a halállal, lázadt és korlátait, tehetetlenségét tapasztalva kemény lett. Halála előtt csak egy héttel hívatott, addig tiltakozott. Amikor viszont ezen utolsó találkozás alkalmával meglátott, katonás szólamban kérdezte: *Viaticum van nálad?* – mondtam: *Igen.* Majd ugyanígy folytatta: *Pár nap múlva meghalok, temess el!* Aztán, felvéve a szentségeket, egyik pillanatról a másikra szeliddé lett. Köszönte szülei, nagybátyja és mások jóságát, bocsánatot kért mindenkitől, kifejezte örömét, hogy megismerhetett. Az Eucharisztia vétele szívébe írta a szentek törvényét: ahhoz, hogy éljünk, minden nap meg kell halnunk önmagunknak, így leszünk a szentek és egymás barátaivá. *Barátimnak mondalak titeket* – fordul tanítványaihoz Jézus szenvedésére készülve. Éppen ezért ma minket, értelmiségieket, akik a hit és a világ, az egyház és a történelem egy-egy területével foglalkozunk, Marianne küzdelme azzal a kérdéssel szembesít, vajon amit kutatunk, meglátunk a szent dolgokból vagy azok környezetéből, belénk íródik-e vagy megmarad csupán külső tényezőnek? A megragadott információ az Eucharisztia vételével egyesítve performációvá, bennünket belülről alakító eseménnyé lesz-e az életünkben? *Nálad van-e a Viaticum, élsz-e az úton járók Eledelével?*

Kedves Testvéreim! *Venite, exultemus Domino,* mert a feltámadás oldaláról látva megérthetjük, hogy a test sírba helyezése számunkra már nem egy rideg gödör mélye, hanem Krisztus megnyitott oldalának képe, törekény emberségünknek a végtelen szeretettel való találkozása. Hiszen a sír Krisztus ott nyugvása óta a paradicsom kapuja. És ez a kapu akkor kezdett kitárulni, amikor Krisztus emberi lelkét az Atyának ajánlotta, mert Ő saját magával együtt bennünket is elhelyezett az Atya örök jelenébe. A felajánlott zsengeben ugyanis már ott az egész termés, az elsőként feltámadottban az emberiség egésze. Ehhez, azaz a paradicsomi állapothoz vezet vissza és előre a temetési szertartásban a holt anyag, a test és a föld szenteltvízzel való meghintése. A feltámadás ugyanis egy új teremtés:

porrá leszünk, hogy semmisségünkől újjáteremtsen minket, kibocsátott Leheletével.

Venite, exultemus Domino, mert Ő Marianne-t szeretetével körülvette, és csak ezután engedte, hogy a halál kínjaival is szembenézzon! Örvendezünk, mert a feltámadás oldaláról nézve tárul fel számunkra igazán az ember életének szépsége, és erről az újszövetségi kilátóhelyről vesszük észre: ahhoz, hogy éljünk, egészen meg kell halnunk önmagunknak, ez vezet el az újjáteremtéshez.

Kedves Testvérek! Marianne-ra való emlékezésünket és a Feltámadtba vetett hitünket Damasus pápa sírfelirata, éppen azok a sorok foglalják össze legjobban, amit e jeles kutató és barát által ismerhettünk meg a katakombákról szóló művében:

*Az, ki a háborgó tenger sós habjain is járt,
az, ki a földbe vetett, elhalt magot élni teremt,
az, ki megoldani képes volt a halál kötelékét
holtában, s három nap múlva a síri sötétből
újra az élőkhöz szólítani Márta fivérét,
feltámasztja, hiszem, Damasust is majd a halálból. Ámen.*

Elhangzott Sággy Marianne temetésén a Farkasréti temetőben 2018. október 4-én

© Baán Izsák, Heidl György, Kálmán Peregrin, Klaniczay Gábor,
Nagy Balázs, Nagy Levente, Robert G. Ousterhout, Perczel István,
Sághy Marianne örököse, Szakács Béla Zsolt, Urbán Máté

ISBN 978-963-489-160-4

Felelős kiadó Nagy Balázs

Készült a Bonex Nyomdában
Felelős vezető Illés Gábor

„SZÍNŐRÖL-SZÍNRE”

EMLÉKKONFERENCIA SZ. JÓNÁS ILONA ÉS SÁGHY MARIANNE TISZTELETÉRE

2019. szeptember 13.

ELTE BTK, Szekfű Gyula Könyvtár

9:00-10:20 Elnök: Klaniczay Gábor

Nagy Balázs, Összekapcsolódó pályák:
Sz. Jónás Ilona és Sághy Marianne
munkássága historiográfiai keretben
Solymosi László, Szentek az Árpád-
kori oklevelekben

Török József, A ciszterci rend kezdetei
a 900 éves *Charta Caritatis* tükrében
Vita

10:20-10:40 Kávészünet

10:40-12:00 Elnök: Solymosi László
Madas Edit, Mennysország-metamorák a
középkor végi magyar irodalomban
Uhrin Dorottya, Alexandriai Szent
Katalin magyar nyelvű verses
legendájáról
Csernus Sándor, Szent Lajos és
Joinville: a párizsi Saint-Sulpice üzenete
Vita

12:00-12:40 Ebédészünet

12:40-14:00 Elnök: Draskóczy István
Molnár Péter, *Vita Martini Episcopi*:
A datálás kérdése

Klaniczay Gábor, Szent Erzsébet és
Szent Margit

Prokopp Mária, A szentek tisztelete és a
történelem-tudomány: Szent Erzsébet és
Piroksa tisztelete alapján
Vita

14:00-14:20 Kávészünet

14:20-15:20 Elnök: Novák Veronika
Bubnó Hedvig, Sevillai Izidor a
városokról és az épületekről
Adamik Tamás, Ruodlieb: a nagy és a
kis király találkozása
Vita

15:20-15:40 Sz. Jónás Ilona és
Sághy Marianne könyvtárának
bemutatása

15:40-16:00 Kávészünet

16:00-17:00 Elnök: Bubnó Hedvig
Novák Veronika, Erőszak és
irodalom a 15-16. századi
Franciaországban
Thöroczy Gábor,
A feudalizmus megjelenési formái
Európában és Magyarországon
Vita

17:00-17:20 Könyvbemutató
*A Rózsaregény: kontextus, üzenet,
receptió.* Összeállította Sághy
Marianne, Szerkesztette Nagy
Eszter és Novák Veronika, 2019.
Bemutatja: Seláf Levente

